WYNIA'S WEEK

Kom op Omtzigt, bijt door en meld je aan als kandidaat-premier van een kabinet met NSC, VVD, PVV en BBB

Posted on 11 november 2023 by Paul Verburgt

Als mensen gaan geloven dat Frans Timmermans de premierskandidaat is van NSC, heeft Pieter Omtzigt een probleem. Timmermans ook, maar daar gaat deze column niet over. Die gaat over Omtzigt.

Veel Nederlanders konden best begrijpen dat Omtzigt twijfelde of hij een eigen partij moest beginnen. De koene held en vleesgeworden zuiverheid was eigenlijk te goed voor dat onaangename wereldje en hij had daarvoor met zijn gezondheid betaald.

Maar ook bewondering heeft een houdbaarheidsdatum. Omtzigt twijfelde wel erg lang en je zag de irritatie groeien. Toen de kogel eenmaal door de kerk was, moest de goegemeente weer wachten op een verkiezingsprogramma. Lang wachten zelfs.

Het imago van Omtzigt als volksheld begint te kraken

Toen dat programma er uiteindelijk lag, begrepen weinig mensen waarom het zo lang had moeten duren. Het bevatte alleszins redelijke en doordachte plannen, maar niemand kon volhouden dat die stuk voor stuk splinternieuw waren. Dat had aanzienlijk sneller gekund, was de teneur, zeker als je de financiële grondslag bekijkt.

Dat Omtzigt desalniettemin geweldig bleef scoren in de peilingen, laat zien dat zijn imago als volksheld nog overeind staat en in elk geval steviger is dan die van zijn voornaamste tegenspelers. Maar het begint te kraken.

Dat heeft twee redenen. In de eerste plaats wil Omtzigt maar niet zeggen wie de premierskandidaat van zijn partij is. In de tweede plaats laat hij in het midden naar welke regeringscombinatie zijn voorkeur uitgaat.

Je kunt natuurlijk wel beweren dat op 22 november de Tweede Kamer wordt verkozen en niet de premier, maar dat is een retorisch trucje. Van iedere partij die de grootste zou kunnen worden, willen de kiezers weten wie de kandidaat is voor het Torentje. De tijd dat er zomaar opeens een premier uit de taart sprong, is al ruim een halve eeuw voorbij. Voor de liefhebbers: dat was Piet de Jong, in 1967.

Door te zwijgen laat Omtzigt ruimte voor speculatie, die vaak niet zonder bijbedoelingen is. Wie de naam Timmermans oppert (en dat gebeurt), suggereert dat NSC eigenlijk een vermomde linkse partij is, één pot nat met GroenLinks/PvdA.

'Ik denk na', zei Omtzigt steevast als hij vragen kreeg. Volgende week horen we meer, was onlangs het bericht, maar het kan ook ná de verkiezingen worden, hoorden we een dag later. En daarna meldde Nicolien van Vroonhoven, de nummer twee op de NSC-kandidatenlijst, dat Omtzigt wel beschikbaar is, maar er thuis nog over wil praten. En afgelopen donderdag verklaarde Omtzigt op tv dat zijn stellige voorkeur is om fractievoorzitter van NSC te worden, tenzij…

Wegduiken kan niet meer

Beetje dom. Lang nadenken levert doorgaans geen betere beslissingen op, zeker

niet als het gaat om zoiets ongrijpbaars als je geschiktheid voor het premierschap. Voor een punctuele en grondige man als Omtzigt zal dit gepeins wel heel normaal zijn en er zijn vast aanhangers die het heel wijs vinden dat hij zich niet laat opjagen. Maar hij zal toch wel begrijpen dat hij zijn imago als aarzelaar ongewild bevestigt?

Trouwens, stel dat al het gepieker Omtzigt tot de conclusie brengt dat hij toch niet de geschikte man is of dat hij niet van zijn vrouw mag, wie wordt het dan? Heeft hij een reserve-kandidaat of moet die nog gezocht worden? Hoe denkt hij dat de kiezers zullen reageren als de premierskandidaat pas na de verkiezingen bekend wordt? Verwacht hij echt dat de concurrentie hem daarmee laat wegkomen? Dat gaat heel veel stemmen kosten.

Klaar. Omtzigt, stel je kandidaat. Je kunt niet een partij stichten die begint en eindigt bij jou als persoon en dan wegduiken. Claim het Torentje. Je doet dan wat de meerderheid van ons land verwacht én wil. Dat is de prijs die je als volksheld betaalt. Of de beloning die je krijgt: vertrouwen.

Ook over de door hem gewenste regeringscombinatie zal Omtzigt duidelijkheid moeten verschaffen. Vóór de verkiezingen welteverstaan. Je kunt niet de eenzame strijder tegen een perverse bestuurscultuur zijn en op het moment dat je die cultuur kunt aanpakken, je voegen naar het kwartetspel van kabinetsformaties met alle geheimzinnigheid, spelletjes en misleiding die daarbij horen.

De diagnose van het bestel heeft Omtzigt zelf gesteld, keer op keer. Bananenmonarchie! Wie herinnert zich niet zijn woedende veroordeling van Rutte III naar aanleiding van de toeslagenaffaire. In één adem oordeelde hij ook over al die politici, bestuurders en ambtenaren die conform de tijdgeest de burgers wel eens een lesje wilden leren, een houding die niet alleen bij de kinderopvangtoeslagen aan de dag werd gelegd, maar ook op tal van andere beleidsterreinen, niet alleen toen, maar al jarenlang (en nog steeds!).

De burger als hinderlijk bijverschijnsel van beleid, de burger als vijand van de overheid.

De verloedering die Omtzigt zo vaak aan de orde heeft gesteld, legt een grote verantwoordelijkheid op zijn schouders, althans nu hij zich tot de kopman van een belangrijke hervormingsbeweging heeft gemaakt. Daar past niet alleen bij dat hij de frontpositie (het premierschap) opeist, maar ook dat hij aangeeft met wie hij het

'herstel' – het woord staat in de titel van zijn verkiezingsprogramma – gaat realiseren.

Een meerderheid van de kiezers wil geen kabinet over links

Dat vraagt niet heel veel denkwerk. Uit alle polls blijkt dat de meeste Nederlanders niets voelen voor een kabinet over links, dus met de combinatie GroenLinks/PvdA.

Je hoort wel dat Nederland al jaren rechtse kabinetten heeft, maar dat is onzin. In zijn streven om de rechterflank af te grendelen, heeft Rutte keer op keer zijn oren laten hangen naar linkse plannen en partijen. Het bracht de linkerflank een onevenredige invloed en gaf aan de VVD een profiel dat eerder kleurloos en opportunistisch was dan centrum, laat staan rechts.

Al jaar en dag is ons land rechts georiënteerd. Omdat sommigen alles wat ze niet bevalt, typeren als extreemrechts, gebruik ik graag het woord dat de politieke gesteldheid van de meerderheid van de kiezers het beste weergeeft: mildrechts.

Burgers die normale dingen doen en normale verlangens hebben. Die niet allemaal het verbale vermogen hebben van de elite, maar wel weten wat goed en slecht is en wat zijzelf en ook de buren en het land nodig hebben. Mensen die hun ouders verzorgen omdat de thuiszorg niet meer komt. Die in wijken wonen die diverser zijn dan de gemiddelde *diversity officer* bij elkaar kan fantaseren. Die torenhoge huur- en energierekeningen op de deurmat vinden en dan de praatjes van ministers als Hugo de Jonge en Rob Jetten moeten aanhoren. Die geen agent kunnen vinden als er wordt ingebroken, maar wel lezen dat als die er zou zijn, ze een hoofddoekje mag dragen. En zo verder.

Omtzigt moet zijn geaarzel maar opzijzetten. Herstel van ons land begint op de 'vloer' van de samenleving. Daar stemmen ze op 'mildrechtse' partijen en het is aan de nieuwe premier om indien nodig de ruwe kantjes van sommige partijen te civiliseren. Zolang er in partijen die helemaal reçu zijn (zoals GroenLinks) hoera wordt geroepen voor Hamas, hoef je de PVV niet uit te sluiten. Een coalitie is geen dating site, maar een belangenverband. Ik heb er alle begrip voor als Omtzigt ondemocratische en anti-statelijke partijen als Bij1, Denk en Forum voor Democratie niet aan tafel wil hebben, maar daarmee is alles wel gezegd.

De meest voor de hand liggende regeringscombinatie is die van NSC, VVD, BBB en PVV, waarmee een royale meerderheid in beide Kamers is verzekerd. Die keuze zal in de *inner circle* van met name de VVD wel voor jeuk zorgen (niet zo zeer om inhoudelijke redenen, maar uit angst voor zetelverlies), maar ze zou wel recht doen aan wat een royale meerderheid van de bevolking als de beste coalitie ziet.

Een premier kan achterkamertjespolitiek verbieden

Een meerderheidskabinet is veel beter, overzichtelijker en efficiënter dan een minderheidskabinet. Omtzigt is wel gecharmeerd van zo'n construct, want – zo vertelde hij – meerderheidskabinetten regelen van alles in het Torentje en duwen dat vervolgens zonder mankeren door de Kamer. Hij wil dit soort ondemocratische praktijken niet meer. Welnu, dan heb ik een verrassing. Als je premier bent, heb je ook de macht om deze achterkamertjespolitiek te verbieden. Macht is vaak erg positief aan te wenden.

Kortom: Omtzigt, stop met aarzelen, bijt door.

Paul Verburgt *schrijft regelmatig in Wynia's Week over politiek en samenleving.*

Wynia's Week *wordt mogelijk gemaakt door de donateurs.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*